pistola 258. GULIELMO ANSLARIO JOHANNES COCCEJUS.

stola 257. JOHANNI COCCEJO JOHANNES à DALEN.

Admodum Reverende et Celeberrime Vir, domine et Amice Honoratissime.

Tandem videre contigit multum diuque desideratum illum tuum in Psalmos commentarium. Dn Biermannus Collega Francofurto ex Nundinis huc attulit. Sed nullum pro me Exemplar. Utor igitur alieno. quod etsi molestum mihi sit, quia pro lubitu annotare et memoriae juvandae causa more meo subducere quae vellem non possum, gaudeo tamen quod in tantum hoc scripto frui datur, cujus lectione dulcius vel jucundius post ipsas sacras literas nihil certe habeo. Percurri fere totum, non quod fugienti oculo scriptum putem, sed ut huic vel illi dubitationi, vel cuidam etiam curiositati aliquatenus satisfacerem. Cum enim Psalmorum libro in toto Codice Sacro nullus optet cujus frequentior apud Ecclesiam sit usus, indies occurrunt de quibus scrupulus oriri potest et quos penitius nosse interest illorum, qui Sacras Literas non perfunctorie, sed prout earum sanctitas requirit, tractare et auditoribus suis ad decentem eorum aedificationem proponere satagunt. Hi scrupuli ex parte eximendi erant et multam partem exempti sunt. licet penitiori omnium considerationi longe aliud tempus tribuendum sit. Quam vero desiderat Serenissima promissum Lexicon imo quam ad illius Editionem anhelat! Significavi hoc in binis meis, quas ante das tam Lutrae ~~Pala~~ Palatinorum quam Crosnae Silesiorum ad Rev. T. scripsi. Vinc omnem ut spem deponamus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], da D. Dt. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] der [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zu ge-
[illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ der anfang der [illegible]
gemacht würde [illegible] D. Dt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] gewiß [illegible].

s adventus, quum
r [illegible], [illegible]
[illegible]as, quod eam
[illegible], ut nunquam
[illegible]deor effugisse.
[illegible] tamen revocari.
[illegible] tabula. Qui
[illegible]deam verbis
nihil superesset,
[illegible] ad conve-
[illegible] mihi conven-
Lexico. Nihil
mores nostri.
abundat. Quod
d eam quaestione
Si quaeris de
[illegible]. Via autem
de תורה dicitur
peccatori mon-
[illegible] legem fere
tam restricte si-
[illegible]. Auctior quae
verbum, quod
De quo ad Gal. 3:19.
[illegible] sit vocatio ad
[illegible] operum sit ~~in~~
[illegible]datum faciendi
[illegible] dicimur
sub foedere opera
sub lege mandata
~~[illegible]~~ editionem
non tantum ut
[illegible]terent; sed
[illegible] ejus, utique ea-
[illegible] sola nobis
[illegible]llam, non sumus
agend[illegible]

synecdochicam)

sub lege, hoc modo ~~ex~~ dixerit esse συνεκδοχικῶς, quod
vox νόμος latius pateat, ~~non puto esse~~ nescio. Id certe
negari non potest. Tamen proprie vox תורה non significat
tantum regulam aut normam bonorum operum; sed
notat demonstrationem viae ad justitiam. ~~Quando~~ Si do notat
~~in~~ descriptionem ~~[illegible]~~ virtutem et bonorum operum, ea ipsa
est synecdoche. | De [illegible] ἔξως (non ἔξως.

hujusce Boni potiundi. Sed in aliis te occupatum
Scio et nunc præsertim in locis communibus adornandis
haud minor ad Ecclesiam Dei redundabit fructus
ex ipso Lexico. Nisi quod Lexicon multis forsan
diam acuet eam linguam discendi atque adeo ipsos
ter adeundi, unde vident tantos et tam dulces
nare rivos.

Hæc scripseram et ecce exoptatissimæ vestræ ad me
tur unà cum insertis ad Serenissimam. quibus qua
exhilarati fuerimus vix referre possum. Vidimus
laborum tuorum varia et cur in Lexico progredi
possis. Possent illi conficiendo caniculares ferii
et fortè tribuentur. Nos quidem tale Opus suis
numeris absolutum postulare nunquam ausi fuis
qui tamen, quod eò usque jàm perduci debeat
finem R.T. dedimus, non possumus non eo no
nobis magnopere gratulari. Quæ de horu
porum facie aliunde, quam ex Esa. 25. profers
dudum te Doctore mihi cognita et perspecta
puto. quæ verò ex eodem ad ea quæ in Angli
sunt et adhuc aguntur applicas, fateor me n
capere posse. Majora enim videntur, quam
eò applicari debeant. Idem mihi videtur d
de Es. 17 cap. 33 s. de capite aliquo Politico
cum intelligere velimus. Causas cur id facere n
sim, graves mihi habere videor, quas tamen
libentius, quam per literas R.T. explicare ve
Si verò Stella illa Ecclesiastica, quæ de coelo
stro Ficum decussa in Anglia vidimus, pertine

Auslassen die Erklärung der H. Evangelisten,

mit En. Lesten.

355

dignitati et ſplendori demum reſtituta videremq, nonne oporteret ſtatuere diverſi temporis eſſe, quæ Apoc. 6. v. 12 de caſu iſtorum Siderum, et quæ v. 13. de abſceſſione totius Coeli Hierarchici inſtar libri convoluti prædicantur, et hæc quidem adhuc implenda reſtare? Ita mihi plane videtur. Nam quis dicere velit illa Sidera in ſuo coelo manſura eſſe, niſi coelum iſtum ipſum manſurum eſſe ſibi imaginetur? Vel jam Deus in eo eſt, ut ibi locorum novum coelum et novam terram formet. Prior enim iſtorum Epiſcoporum et Archiepiſcoporum ſtatus ad vetus coelum pertinuit, quod abolendum eſſe Prophetæ docent. Philippus noſter op der Beeck (qui ex Anglia redditum ſpe, neſcio an in tranſitu Lugdunum etiam veniat) referente D. Socero meo in literis ſuis nuperrime datis temperamentum ſibi quoddam pollicetur inter Epiſcopales et Presbyterianos. Quid R. T. de hisce videatur, et an ſi tale quid inveniri et ad effectum deduci queat, inde aliquatenus conjicere liceat, qualis aliquando Eccleſiæ ſit futurus ſtatus, quando implebitur illud Dan. XII. 3. quæſo apertius ſolito impertire velis. Ego ſane illud Eccleſiæ Regimen optimum judico, quod per Synodos, Claſſes et Presbyteria adminiſtratur, eo poſſus modo quo in Gallia, Belgio Foederato et vicinis Ducatibus Clivenſi, Juliacenſi et Montenſi fieri videmq. Ita enim optime et ordo et vinculum Fraternæ Communionis inter Eccleſias conſervatur, contra vero ab Eccleſia arcetur omnis dominatus et Tyrannis, maxime ſi officia Præſidum ſint non perpetua ſed ambulatoria.

Portugalliæ e vivis exceſſit Dux Bipontinus, nullâ relictâ

[illegible] [illegible] und ſein Brüder, dz [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gegeben haben. weil der
[illegible] der Chriſten [illegible] [illegible] [illegible] zu ge-
warten ſtehet. [illegible] der anfang der [illegible]
gemacht würde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] haben, auch [illegible] [illegible].

i adventus, quum
r perp. perar
has, quod eam
, ut nunquam
itear efficere.
tamen revocari.
n tabula. Qui
eam verbis
nihil ſuperſit,
ahur ad conre-
a mihi convin-
Lexico. Nihil
moras nectit.
abundat. Quod
eam queſtione
Si quæris de
ia. Via autem
ndo דרך dicitur
peccatori mon-
autem legem ſere
tam reſtricte ſi-
is. Arctior quam
verbum, quod
De quo ad Gal. 3:19.
od ſit vocatio ad
ris operum ſit
latam faciendi
igitur dicimur
ſub foedere opera
ſub lege mandata
~~ipſ~~ editionem
non tantum ut
terent, ſed
e ejus, utique ea-
id ſola nobis
llam, non ſummus
agens

(ſynecdochicam)

ſub lege, hoc modo ~~et~~ dixerit eſſe συνεκδοχικῶς, quod vox νόμος latius pateat, ~~non puto eſſe~~ neſcio. Id recte negari non poteſt. Tamen proprie vox תורה non ſignificat tantum regulam aut ὁδηγίαν bonorum operum; ſed notat demonſtrationem viæ ad juſtitiam. ~~Quando~~ Si notat ~~in~~ deſcriptionem ~~[illegible]~~ virtutum et bonorum operum, ea ipſa eſt ſynecdoche. | De μακρόθεν ἑστὼς (non ἑστῶς.

prole Mascula, dux Landsbergicus ei successit. Pri
Prudentissimus, sed in eo omni exceptione major,
nihil ad curam suam adeo pertinere putat, quam
qua ratione Ecclesiæ recte proficiatur. De Du
Bipontino jam olim dictum fuit in eo Templa
Pontificia, Liturgiam Lutheranam, et Confessionale
Ministros Reformatos. Certe status Ecclesiæ ta
ibi est, ut Reformatione valde indigeat. Cum igi
ipsam Princeps hic omnium omnino primo instituer
nabitur, et ille, quem nosti, apud Celsitudinem suam
gratia haud vulgari jam a primis, quibus in has
partes venit annis semper fuerit et adhuc sit,
bendus sine dubio in Consilio hujusce rei, multu
R.T. et de Amicis et inprimis de Ecclesia mereri
Si quæ de Regimine illius vel Disciplinæ Eccles
exercitio scripta penes te habet, ea vel typis v
calamo descripta communicare nobis dignetur.
de Disciplina Ecclesiastica Disputationem quandam
bitam fuisse. Si illius adhuc Exemplar vel aliarum
Miscellanearum quicquam superesset, mihi quæso
et illis quibus ex inserta tabula me destitui vides
tur. Oportet enim me omnia, quæ abs te prodeunt
et nullo carere. Quamobrem si R.T. placuerit
quibus adhuc careo, Dno Elsevirio significare
ille omnia in albo Amsterodamum ad Dn.
hamum a Friesheim mittere velit, non tantum
Dn. Elsevirio pro omnibus precium promptissime
vet, sed etiam diligenter curabit, ut libri qu
ocyssime Coloniam et sic ad me perferantur.
me quæso abs te impetrare, ut hac ratione
et brevissima et tutissima nanciscar ea, quorum

Epistola 250.   GULIELMO ANSLARIO IOHANNES COCCEIUS.   357

Mi dilectissime gener.

Uit te laten

Anna, quum pransi essemus, inopinatus est nobis adventus, quum eam non exspectaremus. Bene factum, quod ~~[illegible]~~ ἐξεφοβήθημεν. Multas agimus gratias, quod eam benigne habuistis. Mihi ita feriae praeterierunt, ut nunquam

fuerim diligentior. Sed tamen parum mihi videor effecisse.

356

Sideris maxime teneor et certè torqueor. Sed manum de tabula. Salvent à me plurimum uxor tua cum Dno Genero et filiabus filiisque. Deus te illis nobis et Ecclesiae diu superstitem esse velit. Daban Lutreae 20 Julii 1661.

Rev. Tui

Devotus

Johannes à Dalen

Ihro Durchl. Meine gnädigste Fürstinn und Frau [illegible]
Meinen [illegible] dero gantz affectionirt gruß
vermelden, und sich entschuldigen, daß wegen einiger
accidents an dero [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] schreiben nicht beantwort
können. [illegible] mit [illegible]
gelegenheit [illegible]. Verlangen [illegible] biß
[illegible] Lexicon [illegible] können. ~~und~~
[illegible] Ihr Durchl. [illegible]
[illegible], welche [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] werden, daß [illegible]
[illegible] nicht [illegible]
[illegible] verlangen [illegible]
Ihr Durchl. [illegible], [illegible]
die [illegible]
[illegible] nicht [illegible]
[illegible] angefangen [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] haben. [illegible]
[illegible]
[illegible] stehet. [illegible] anfang [illegible]
[illegible] Ihr Durchl. [illegible]
[illegible] haben, [illegible]

[...]amen revocari.
[...]n tabula. Qui
[...]deam verbis
[...]nihil superest,
[...]cahir ad conse-
[...]ta mihi convin-
[...] Lexico. Nihil
[...] moras nectis.
[...] abundat. Quod
[...]d eam quaestione
[...] Si quaeris de
[...]ria. Via autem
[...]ndo [illegible] dicitur
[...] peccatori mon-
[...]autem legem fere
[...] tam restricte si-
[...]io. Arbitror quum
[...]t verbum, quod
De quo ad Gal. 3:19.
[...]d sit vocatio ad
[...]is operum sit ~~in~~
[...]ndatum faciendi
[...]igitur dicimur
[...]sub foedere opera
[...]sub lege mandata
~~[...]~~ editionem
[...] non tantum ut
[...]terent; sed
[...]e ejus, utique La-
[...]d sola nobis
[...]llam, non sumus

(synecdochicam)

agere [...]
sub lege, hoc modo ~~ex~~ dixerit esse συνεκδοχικῶς, quod ~~non puto esse~~ nescio. Id certè
vox νόμος latius pateat,
negari non potest. Tamen propriè vox תורה non significat tantum regulam aut indicem bonorum operum; sed
notat demonstrationem viae ad justitiam. ~~Quando~~ Si notat
~~in~~ descriptionem ~~[illegible]~~ virtutum et bonorum operum, ea ipsa
est synecdoche. | De παχύτητι ἔξωθ (non ἔσωθ.

prole Masculâ, Dux Landsbergicus ei successit. Pri[...]
Prudentissimus, sed in eo omni exceptione major, [...]
nihil ad curam suam adeo pertinere putat, qua[...]
quâ ratione Ecclesiæ rectè prospiciatur. De Du[...]
Bipontino jam olim dictum fuit in eo Templa [...]
Pontificia, Liturgiam Lutheranam, et ~~Confessionem~~ [...]
Ministros Reformatos. Certè status Ecclesiæ t[...]
ibi est, ut Reformatione valde indigeant. Cum ip[...]

Mirabêris dn. Biermanni et meas hasce adeò diverso t[...]
datas esse. Fuerunt et meæ, quoad primam earum p[...]
tunc datæ. Fuerunt transmittere Clivii et Hagæ [...]
narrare, quomodo eo accelerato Serenissimi [...]
reditu culpa hæc commissa fuerit. Tu pro ben[...]
lentia tua eam facile condonabis. Dns Biermannus [...]
veneratur nunc virtutes tuas et dexteritatem in Enucleat[...]
Sacrarum Literarum, quam antehac ex ~~[illegible]~~ aliis et [...]
tuis Receptoribus satis superque degustavit, imo [...] respectum [...]
Rogatum ~~[illegible]~~ eo adductus, ~~[illegible]~~ ut scrupulos suos [...]
benè explicare illi procedatur etc.

(in margin:) rescr. cum meis

Monsieur,
Monsieur Cocceius, Docteur
et Professeur tres celebre
en l'Université de
Leiden

(vertical note:) Aan Laas Ordinarius der H. Evangelium,

(vertical, right edge:) brief is op dit teeken [...]